



Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2015. gada 22. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — LESD 49. un 56. pants — Brīvība veikt uzņēmējdarbību — Pakalpojumu sniegšanas brīvība — Azartspēles — Valsts tiesiskais regulējums — Koncesiju sistēmas reorganizācija, pagaidu kārtā novienādojot derīguma termiņu — Jauns uzaicinājums iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā — Koncesijas, kuru derīguma termiņš ir īsāks par agrāk piešķirto koncesiju derīguma termiņu — Ierobežojums — Primāri vispārējo interešu apsvērumi — Samērīgums

Lieta C-463/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 2. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 23. augustā, tiesvedībā

Stanley International Betting Ltd,

Stanleybet Malta Ltd

pret

Ministero dell'Economia e delle Finanze,

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli di Stato,

piedaloties

Intralot Italia SpA,

SNAI SpA,

Galassia Game Srl,

Eurobet Italia Srl unipersonale,

Lottomatica Scommesse Srl,

Sisal Match Point SpA,

Cogetech Gaming Srl.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši A. O’Kifs [*A. Ó Caoimh*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente), E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerālvokāts N. Vāls [*N. Wahl*],

sekretāre L. Karasko Marko [*L. Carrasco Marco*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 22. oktobra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Stanley International Betting Ltd* vārdā – *D. Agnello*, un *M. Mura*, *avvocati*,
- *Stanleybet Malta Ltd* vārdā – *F. Ferraro*, *R. A. Jacchia*, *A. Terranova* un *D. Agnello*, *avvocati*,
- *SNAI SpA* vārdā – *A. Fratini* un *F. Filpo*, *avvocati*,
- *Lottomatica Scosse Srl* vārdā – *A. Vergerio di Cesana*, *C. Benelli* un *G. Fraccastoro*, *avvocati*,
- *Sisal Match Point Spa* vārdā – *L. Medugno*, *A. Auteri*, *G. Fraccastoro* un *F. Vetrò*, *avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Fiorentino*, *avvocato dello Stato*, un *I. Volpe*, *esperto*,
- Beļģijas valdības vārdā – *J.-C. Halleux* un *L. Van den Broeck*, pārstāvji, kuriem palīdz *P. Vlaeminck*, *advocaat*,
- Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *E. Montaguti* un *H. Tserepa-Lacombe*, pārstāves,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 49. un 56. pantu, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principus.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Stanley International Betting Ltd* (turpmāk tekstā – “*Stanley International Betting*”), kā arī *Stanleybet Malta Ltd* (turpmāk tekstā – “*Stanleybet Malta*”) un *Ministero dell’Economia e delle Finanze*, kā arī *Agenzia delle Dogane e dei Monopoli di Stato* par jauna uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā organizēšanu, kurā ir paredzētas koncesijas, kuru derīguma termiņš ir īsāks nekā agrāk piešķirto koncesiju derīguma termiņš.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Itālijas tiesību aktos būtībā ir paredzēts, ka, lai piedalītos azartspēļu, tostarp derību, organizēšanā, ir jāsaņem koncesija un policijas atļauja.
- 4 Līdz pat grozījumu izdarīšanai piemērojamajos tiesību aktos 2002. gadā, uzņēmējiem, kas bija dibināti kā kapitālsabiedrības, kuru akcijas ir kotētas reglamentētajos tirgos, nevarēja tikt piešķirta koncesija azartspēļu rikošanai. Līdz ar to šie uzņēmēji tika izslēgti no 1999. gadā izsludinātajiem uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus nolūkā iegūt koncesijas. Šis izslēgšanas neatbilstība EKL 43. un 49. pantam tika konstatēta arī spriedumā *Placanica* u.c. (C-338/04, C-359/04 un C-360/04, EU:C:2007:133).
- 5 Ar 2006. gada 4. jūlija Dekrētlikumu Nr. 223 par steidzamiem pasākumiem ekonomiskajam un sociālajam uzplaukumam, valsts izdevumu regulēšanai un racionalizācijai, par pasākumiem nodokļu ieņēmumu jomā un cīņu pret krāpšanu nodokļu jomā, kas apstiprināts ar 2006. gada 4. augusta Likumu Nr. 248 (2006. gada 11. augusta *GURI* Nr. 18), Itālijā tika īstenota azartspēļu nozares reforma, kuras mērķis bija nodrošināt tās atbilstību no Savienības tiesībām izrietošajām prasībām.
- 6 Pēc sprieduma *Costa un Cifone* (C-72/10 un C-77/10, EU:C:2012:80) pasludināšanas azartspēļu nozarē tika veikta reforma ar 2012. gada 2. marta Dekrētlikumu Nr. 16 par steidzamiem pasākumiem nodokļu sistēmas vienkāršošanas, efektivitātes uzlabošanas un kontroles procedūru nostiprināšanas jomā (2012. gada 2. marta *GURI* Nr. 52, 1. lpp.), kas pēc grozījumiem pārveidots par 2012. gada 26. aprīļa Likumu Nr. 44 (2012. gada 28. aprīļa *GURI* Nr. 99 kārtējais pielikums Nr. 85, 1. un nākamās lappuses; konsolidēts teksts, 23. un nākamās lpp.; turpmāk tekstā – “Dekrētlikums Nr. 16”).
- 7 Dekrētlikuma Nr. 16 10. panta 9.g un 9.h punktā ir paredzēts:

“9.g Reorganizējot noteikumus par publiskajām azartspēlēm, to skaitā noteikumus par derībām saistībā ar sporta sacīkstēm, tostarp zirgu skriešanās sacīkstēm, un ar sportu nesaistītām sacīkstēm, šī punkta noteikumu mērķis ir sekmēt minēto reorganizāciju, veicot pirmo attiecīgo derību iemaksu iekasēšanas darbību koncesiju derīguma termiņu novienādošanu, vienlaikus izpildot prasību valsts noteikumus par to personu atlasī, kas valsts vārdā iekasē derību iemaksas saistībā ar sporta sacīkstēm, tostarp zirgu skriešanās sacīkstēm, un ar sportu nesaistītām sacīkstēm, pielāgot principiem, kuri ir izstrādāti spriedumā [*Costa un Cifone*, EU:C:2012:80]. Šajā ziņā, ņemot vērā, ka vairākām koncesijām minēto derību iemaksu iekasēšanai drīz beigsies derīguma termiņš, Autonomā valsts monopolu administrācija nekavējoties un katrā ziņā ne vēlāk kā 2012. gada 31. jūlijā uzsāk publiskā iepirkuma procedūru, lai atlasītu personas šādu derību iemaksu iekasēšanai, ievērojot vismaz šādus kritērijus:

 - a) iespēju piedalīties personām, kas jau veic azartspēļu likmju pieņemšanas darbību kādā no Eiropas Ekonomikas zonas valstīm, kurā tām ir juridiskā adrese un vadības centrs, pamatojoties uz spēkā esošu un derīgu pilnvarojumu, kas izsniegts saskaņā ar noteikumiem, kuri ir spēkā minētās valsts tiesību sistēmā, un kam piemīt arī ar piemērotību un uzticamību saistītas īpašības, kā arī kas atbilst ekonomiskajiem un saimnieciskajiem kritērijiem, kurus ir norādījusi Autonomā valsts monopolu administrācija [..];
 - b) koncesiju piešķiršanu ar derīguma termiņu līdz 2016. gada 30. jūnijam, lai vienīgi fiziskajā tīklā pieņemtu derību likmes saistībā ar sporta sacīkstēm, tostarp zirgu skriešanās sacīkstēm, un ar sportu nesaistītām sacīkstēm, ne vairāk kā 2000 aģentūrām, kuru vienīgā darbība ir publisko azartspēļu produktu tirdzniecība, neparedzot ierobežojumu saistībā ar minimālajiem attālumiem starp šīm aģentūrām vai minimālajiem attālumiem līdz citām identiskām derību likmju pieņemšanas vietām, kas jau darbojas;
 - c) kā cenas sastāvdaļa ir paredzēta iepirkuma pamatvērtība EUR 11 000 apmērā katrai aģentūrai;

- d) tāda koncesijas līguma noslēgšanu, kura saturs atbilst visiem pārējiem principiem, kas ir paredzēti spriedumā [*Costa un Cifone*, EU:C:2012:80)], kā arī atbilstīgajos valsts noteikumos, kuri ir spēkā publisko azartspēļu jomā;
- e) iespēju pārvaldīt aģentūras jebkurā pašvaldībā vai provincē bez jebkādiem skaitliskiem teritoriāliem ierobežojumiem vai nosacījumiem, kas ir labvēlīgāki salīdzinājumā ar koncesionāriem, kuri jau ir pilnvaroti pieņemt identiskas derību likmes, vai kas katrā ziņā var izrādīties labvēlīgi pēdējiem minētajiem;
- f) drošības naudas iemaksu [..].

9.h Koncesionāri derību likmju pieņemšanai, kas ir paredzēti 9.g punktā un kuru koncesiju derīguma termiņš beidzas 2012. gada 30. jūnijā, turpina veikt savu derību likmju pieņemšanas darbību līdz dienai, kad tiks noslēgti koncesijas līgumi, kas piešķirti saskaņā ar iepriekš minēto punktu. [..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 8 *Stanley International Betting* un *Stanleybet Malta* ir iesnieguši prasību *Consiglio di Stato* (Valsts Padome), lai panāktu, ka tiek grozīts *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* (Lacio reģiona administratīvā tiesa) spriedums Nr. 1884/2013.
- 9 Minētā sprieduma priekšmets bija uzaicinājums iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, lai koncesijas veidā piešķirtu 2000 tiesības kopīgai publisko azartspēļu rīkošanai, izveidojot fizisku azartspēļu norises vietu tiklu un pārvaldot pēdējās minētās saskaņā ar Dekrētlikuma Nr. 16 10. panta 9.h un 9.g punktu (turpmāk tekstā – “uzaicinājums iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā”).
- 10 *Stanley International Betting*, kas ir Apvienotajā Karalistē reģistrēts uzņēmums, kā arī tā meitasuzņēmums Maltā *Stanleybet Malta* savu darbību veic Itālijā, izmantojot operatorus, kas tiek saukti par “datu pārraides centriem” (turpmāk tekstā – “CTD”), kuri atrodas sabiedrībai pieejamās vietās un kuru īpašnieki spēlētāju rīcībā nodod teleinformātikas kanālus un prasītājiem pamatlietā nodod datus par visām izdarītajām likmēm.
- 11 Šī darbība Itālijā jau apmēram piecpadsmit gadus tiek veikta ar *CDT* starpniecību, pamatojoties uz attiecībām, kas ir noformētas pilnvarojuma līguma formā, bez jebkāda koncesijas līguma un bez policijas atļaujas.
- 12 Tā kā prasītāji pamatlietā uzskatīja, ka ir tikuši izslēgti no iepriekšējiem uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā 1999. un 2006. gadā, tie lūdza atcelt jauno uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, norādot, ka tas ir diskriminējošs un pretrunā spriedumiem *Placanica* u.c. (EU:C:2007:133), kā arī *Costa un Cifone* (EU:C:2012:80), un lūdzot sarīkot jaunu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā.
- 13 Prasītāji pamatlietā īpaši kritizēja diskriminācijas radīšanu, ņemot vērā jauno koncesiju derīguma termiņu, kas esot 40 mēneši un tādējādi ievērojami īsāks nekā iepriekš piešķirto koncesiju derīguma termiņš, kurš bija no deviņiem līdz divpadsmit gadiem, kā arī ņemot vērā publisko azartspēļu produktu tirdzniecības darbības ekskluzīvo raksturu un aizliegumu koncesijas nodot tālāk.
- 14 Tie īpaši norādīja, ka šie ierobežojošie nosacījumi tiem neļauj pienācīgi piedalīties uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, īpaši ņemot vērā sodus, kas ir saistīti ar koncesijas atsaukšanas, apturēšanas un zaudēšanas iemesliem, piemēram, drošības naudas zaudēšanu koncesijas

zaudēšanas gadījumā un gadījumā, ja koncesijas derīguma termiņa beigās bez maksas tiek nodotas tiesības izmantot materiālu un nemateriālu īpašumu, kas veido to pārvaldības un derību likmju pieņemšanas tiklu.

- 15 Tie uzsvēra, ka tiem ir jāuzņemas būtisks risks saistībā ar iespējami iegūto koncesiju zaudēšanu un atsaukšanu, ņemot vērā strīdu, kas ir saistīts ar *CTD*, ar kuru starpniecību tie darbojas Itālijā. Tādējādi prasītāji pamatlietā uzskatīja, ka tie bija nostādīti situācijā, kurā tiem ir jāizvēlas starp atteikšanos veikt savu darbību Itālijā un riska par iespējami iegūto koncesiju zaudēšanu un iemaksātās drošības naudas zaudēšanu uzņemšanos.
- 16 *Tribunale amministrativo regionale del Lazio* noraidīja prasību, ko tā uzskatīja par nepieņemamu tāpēc, ka prasītāji pamatlietā nebija piedalījušies uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā, kuru tie lūdza atcelt. Pēc šī sprieduma pasludināšanas tie vērsās *Consiglio di Stato*.
- 17 Pēdējā minētā tiesa uzskata, ka, lai gan strīdīgie noteikumi par jaunajām koncesijām patiešām ir stingrāki un detalizētāki nekā tie, kas bija paredzēti agrāk, tie tomēr vairs nav neskaidri, attiecas uz visiem dalībniekiem, tostarp agrākajiem koncesionāriem, un ir piemērojami arī jau esošajām attiecībām, līdz ar to ir grūti saprast, kas veido iespējamo apgalvoto “priekšrocību” par labu agrākajiem koncesionāriem.
- 18 Turklāt apmēram 120 citi attiecīgā uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā dalībnieki, tostarp lielas ārvalstu grupas, kas nav daļa no esošajiem operatoriem un kuru darbības struktūra ir līdzīga prasītāju pamatlietā struktūrai, neesot pauduši nekādu kritiku pret šo uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā.
- 19 Turklāt šī tiesa uzskata, ka, lai gan jauno koncesiju derīguma termiņš ir īsāks nekā agrāk piešķirto koncesiju termiņš, tās tomēr ir arī mazāk dārgas un mazāk ekonomiski ierobežojošas pretendējošam koncesionāram.
- 20 Tādējādi, kaut arī iesniedzējtiesa pauž viedokli, ka LESD 49. un 56. pants pieļauj apstrīdētos valsts noteikumus, tā tomēr uzskata par nepieciešamu Tiesai uzdot jautājumus šajā ziņā.
- 21 Šādos apstākļos *Consiglio di Stato* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
 - “1) Vai LESD 49. un [nākamie] un 56. un [nākamie] panti, kā arī Tiesas [..] spriedumā [*Costa un Cifone* (EU:C:2012:80)] apstiprinātie principi ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj izmantot publiskā iepirkuma procedūru, lai piešķirtu koncesijas ar īsāku derīguma termiņu nekā agrāk piešķirtām koncesijām, ja šī publiskā iepirkuma procedūra tikusi uzsākta, lai labotu sekas tam, ka no iepriekšējām publiskā iepirkuma procedūrām nelikumīgi tika izslēgts konkrēts skaits uzņēmēju?
 - 2) Vai LESD 49. un [nākamie] un 56. un [nākamie] panti, kā arī [..] Tiesas iepriekš minētajā [..] spriedumā [*Costa un Cifone* (EU:C:2012:80)] apstiprinātie principi ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj, ka nosacījums par sistēmas reorganizēšanu, pagaidu kārtā novienādojot koncesiju derīguma termiņus, ir pietiekams attaisnojums īsākam aplūkojamo koncesiju derīguma termiņam šajās publiskā iepirkuma procedūrās salīdzinājumā ar agrāk piešķirto koncesiju derīguma termiņu?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par Tiesas kompetenci

- 22 *Lottomatica Scommesse Srl* būtībā apstrīd Tiesas kompetenci. Tas apgalvo, ka, ņemot vērā dalībvalstu rīcības brīvību, Tiesas kompetencē nav lemt, vai īsāka vai garāka koncesiju derīguma termiņa noteikšana azartspēļu jomā ir saderīga ar LESD 49. un 56. pantu. Jautājums par šo saderību esot valsts tiesas kompetencē, nevis Tiesas kompetencē.
- 23 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka šis uzņēmums neapstrīd, ka attiecīgajiem Itālijas tiesību aktiem ir jāatbilst LESD 49. un 56. pantam. LESD 49. un 56. panta piemērojamība ietilpst Tiesas vērtējumā, un iesniedzējtiesa lūdz tieši šo pantu interpretāciju, lai noskaidrotu, vai minēto koncesiju derīguma termiņš ir saderīgs ar minētajiem pantiem.
- 24 Līdz ar to ir jākonstatē, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem.

Par pieņemamību

- 25 Itālijas valdība uzskata, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāatzīst par nepieņemamu, jo iesniedzējtiesas lēmumā nav pietiekami izklāstīti faktiskie apstākļi, lai Tiesa varētu sniegt lietderīgu atbildi.
- 26 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jautājumi par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa ir uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegto lūgumu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas ir nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums *Melki* un *Abdeli*, C-188/10 un C-189/10, EU:C:2010:363, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 27 No pastāvīgās judikatūras arī izriet, ka vajadzība sniegt valsts tiesai noderīgu Savienības tiesību interpretāciju prasa, lai valsts tiesa izklāstītu lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz ko attiecas tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu šo jautājumu pamatā esošās faktiskās situācijas. Turklāt iesniedzējtiesas lēmumā ir jābūt norādītiem precīziem iemesliem, kas valsts tiesai ir likuši šaubīties par Savienības tiesību interpretāciju un uzskatīt par nepieciešamu uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu (spriedums *Mulders*, C-548/11, EU:C:2013:249, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Iesniedzējtiesas lēmumā sniegtais pamatlietu tiesisko un faktisko apstākļu apraksts ir pietiekams, un šīs tiesas sniegtās norādes ļauj noteikt uzdoto jautājumu piemērojamību.
- 29 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par lietas būtību

- 30 Uzdodot pirmo un otro jautājumu, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 49. un 56. pants, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principi ir interpretējami tādējādi, ka tie nepieļauj tādus valsts tiesību aktus azartspēļu jomā, kuros ir paredzēta jauna uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā organizēšana, kas paredz koncesijas, kuru derīguma termiņš ir īsāks nekā iepriekš piešķirto koncesiju termiņš sistēmas reorganizācijas dēļ, kuras rezultātā pagaidu kārtā ir novienādoti koncesiju derīguma termiņi.

- 31 Pirmkārt, ir jānoskaidro, vai pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums, paredzot īsāku jauno koncesiju termiņu salīdzinājumā ar agrākajām koncesijām, ir saderīgs ar vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principiem.
- 32 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka, lai gan spriedumā *Costa un Cifone* (EU:C:2012:80) Tiesa pārbaudīja arī Itālijas tiesiskā regulējuma saderību ar pārskatāmības pienākumu un tiesiskās noteiktības principu, šāda pārbaude vairs nav jāveic šajā gadījumā, jo iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkotie noteikumi ir pietiekami skaidri un vairs nevar tikt pārņemti, ka tie nav formulēti skaidri, precīzi un nepārprotami.
- 33 Otrkārt, ir jānovērtē, vai iemesls, uz kuru ir atsaukušās valsts iestādes, lai pamatotu īsāku jauno koncesiju derīguma termiņu, konkrētāk, koncesiju sistēmas reorganizāciju, pagaidu kārtā novienādojot derīguma termiņus, var pamatot iespējamu Līgumos garantēto brīvību ierobežojumu.

Par vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principu ievērošanu

- 34 Pamatlietā aplūkojamajā lietā prasītāji lūdz atsaukt spēkā esošās koncesijas, atcelt pēdējo uzaicinājumu iesniegt piedāvājumus publiskā iepirkuma procedūrā un organizēt citu nediskriminējošu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā. Tie apgalvo, ka Itālijas iestādēm nebija tiesību izvēlēties starp spēkā esošo koncesiju atsaukšanu un piešķiršanu no jauna un konkursa izsludināšanu attiecībā uz atbilstošu skaitu jaunu koncesiju un ka izdarītā izvēle katrā ziņā ir pretrunā vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principiem.
- 35 Tomēr, kā Tiesa to jau ir atzinusi, gan agrāko koncesiju atsaukšana un piešķiršana no jauna, gan konkursa izsludināšana attiecībā uz atbilstošu skaitu jaunu koncesiju varētu būt atbilstošs risinājums. Abi šie risinājumi principā vismaz nākotnē var novērst atsevišķu uzņēmumu prettiesisku izslēgšanu, ļaujot tiem veikt savu darbību tirgū ar tādiem pašiem nosacījumiem kā darbību uzsākušajiem uzņēmumiem (spriedums *Costa un Cifone*, EU:C:2012:80, 52. punkts).
- 36 No tā izriet, ka valsts iestādēm ir tiesības izvēlēties vienu no minētajiem risinājumiem atbilstoši dalībvalstu rīcības brīvībai tādā nesaskaņotā jomā kā azartspēļu joma, kurā tomēr ir jāievēro vienlīdzības un efektivitātes principi.
- 37 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valsts tiesību sistēmā ir jāparedz procesuālie noteikumi, kas nodrošina to tiesību aizsardzību, kuras uzņēmumiem izriet no Savienību tiesību tiesās iedarbības, tomēr ar nosacījumu, ka šie noteikumi nedrīkst būt mazāk labvēlīgi par tiem, kas attiecas uz līdzīgām situācijām, uz kurām attiecas valsts tiesības (vienlīdzības princips), un ar tiem Savienības tiesību sistēmā piešķirto tiesību izmantošana nedrīkst tikt padarīta praktiski neiespējama vai pārmērīgi apgrūtināta (efektivitātes princips) (spriedumi *Placanica u.c.*, EU:C:2007:133, 63. punkts, kā arī *Costa un Cifone*, EU:C:2012:80, 51. punkts).
- 38 Turklāt, lai ievērotu vienlīdzīgas attieksmes principu un no tā izrietošo pārskatāmības pienākumu, azartspēļu atļauju izsniegšanas sistēmai ir jābūt pamatotai ar nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka valsts iestāžu rīcības brīvības izmantošana tiek ierobežota tā, lai tā netiktu izmantota patvaļīgi (spriedums *Garkalns*, C-470/11, EU:C:2012:505, 42. punkts).
- 39 Kā to jau ir atzinusi Tiesa, pats fakts, ka darbību jau uzsākušie uzņēmumi savu darbību varēja uzsākt dažus gadus agrāk nekā prettiesiski izslēgtie uzņēmumi un līdz ar to varēja darboties tirgū ar zināmu reputāciju un uzticīgu klientūru, tiem piešķir nepamatotu konkurences priekšrocību. “Papildu” konkurences priekšrocības piešķiršanas darbību uzsākušajiem uzņēmumiem salīdzinājumā ar jaunajiem koncesionāriem rezultātā tiek saglabātas un nostiprinātas prettiesiskās izslēgšanas no pēdējās publiskā iepirkuma procedūras sekas, un tādējādi tas veido vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu. Turklāt

šāds pasākums pārmērīgi apgrūtina ar Savienības tiesību sistēmu uzņēmumiem, kuri prettiesiski tikuši izslēgti no pēdējās publiskā iepirkuma procedūras, piešķirto tiesību izmantošanu un līdz ar to neatbilst efektivitātes principam (skat. spriedumu *Costa* un *Cifone*, EU:C:2012:80, 53. punkts).

- 40 No tā izriet, ka, lai valsts tiesiskais regulējums atbilstu vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principiem, tas nedrīkst darbību uzsākušajiem uzņēmumiem piešķirt “papildu” konkurences priekšrocības salīdzinājumā ar jaunajiem koncesionāriem.
- 41 Runājot par vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu, ir jānorāda, ka iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkoti noteikumi vairs nav neskaidri, tie attiecas uz visiem dalībniekiem, tostarp agrākajiem koncesionāriem, un ir piemērojami arī jau esošajām koncesijām, nepiešķirot “papildu” konkurences priekšrocības darbību uzsākušajiem uzņēmumiem. Kaut arī ir taisnība, ka prasītāji pamatlietā nepiekrīt šim vērtējumam, šajā ziņā ir jāatgādina, ka Tiesai prejudiciāla nolēmuma ietvaros nav jālemj par valsts noteikumu interpretāciju, kā arī nav jālemj par to, vai tiem sniegtā iesniedzējtiesas interpretācija ir pareiza (skat. it īpaši spriedumu *Angelidaki* u.c., no C-378/07 līdz C-380/07, EU:C:2009:250, 48. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 42 Turklāt ir jāņem vērā arī tas, kā tas izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, ka prasītāji pamatlietā Itālijas teritorijā ar *CDT* starpniecību darbojas jau apmēram piecpadsmit gadus bez koncesijas līgumiem un bez policijas atļaujas, līdz ar to tie īsti nevar tikt kvalificēti kā “jaunpienācēji tirgū”.
- 43 Runājot par efektivitātes principu, ir jāprecizē, ka iesniedzējtiesa arī uzskata, ka, lai gan jauno koncesiju derīguma termiņš ir īsāks nekā iepriekš piešķirto koncesiju termiņš, tās tomēr ir arī mazāk dārgas un mazāk ekonomiski ierobežojošas pretendējošam koncesionāram.
- 44 Tādējādi šķiet, ka vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principi pamatlietā ir ievēroti.

Par LESD 49. un 56. pantā garantēto brīvību ierobežojuma pamatojumu

- 45 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru par brīvības veikt uzņēmējdarbību un/vai pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumiem ir jāuzskata visi pasākumi, kas aizliedz, traucē vai padara mazāk pievilcīgu LESD 49. un 56. pantā garantēto brīvību īstenošanu (skat. it īpaši spriedumu *Duomo Gpa* u.c., no C-357/10 līdz C-359/10, EU:C:2012:283, 35. un 36. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 46 Tādējādi tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kāds ir aplūkots pamatlietā un saskaņā ar kuru saimnieciskas darbības veikšanai ir jāsaņem koncesija, un kurā ir paredzēti dažādi koncesijas zaudēšanas gadījumi, ierobežo LESD 49. un 56. pantā garantētās brīvības (skat. spriedumu *Costa* un *Cifone*, EU:C:2012:80, 70. punkts).
- 47 Tomēr ir jāizvērtē, vai šāds ierobežojums ir pieņemams kā atkāpes pasākums, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības un sabiedrības veselības apsvērumiem, kuri ir skaidri paredzēti LESD 51. un 52. pantā, kas ir piemērojami arī pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā saskaņā ar LESD 62. pantu, vai atbilstoši Tiesas judikatūrai pamatots ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem (spriedums *Digibet* un *Albers*, C-156/13, EU:C:2014:1756, 22. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 48 Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ierobežojumus azartspēļu darbībai var pamatot tādi primāri vispārējo interešu apsvērumi kā patērētāju aizsardzība un krāpšanas un pilsoņu pamudināšanas uz pārmērīgiem izdevumiem saistībā ar spēlēm novēršana (spriedums *Digibet* un *Albers*, EU:C:2014:1756, 23. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 49 Turklāt, runājot par Itālijas azartspēļu tiesisko regulējumu, Tiesa ir konstatējusi, ka ar noziedzības apkarošanu azartspēļu jomā saistītais mērķis var attaisnot pamatbrīvību ierobežojumus, kuri izriet no šī tiesiskā regulējuma (skat. spriedumu *Biasci* u.c., C-660/11 un C-8/12, EU:C:2013:550, 23. punkts).

- 50 Šajā gadījumā, runājot par “primāra vispārējo interešu apsvēruma” kvalifikāciju attiecībā uz iemeslu, ko valsts iestādes ir norādījušas, lai pamatotu saīsinātu jauno koncesiju derīguma termiņu, proti, koncesiju sistēmas reorganizāciju, pagaidu kārtā novienādojot derīguma termiņus, ir taisnība, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tīri administratīva rakstura apsvērumi nevar pamatot dalībvalsts atkāpi no Savienības tiesību normām. Šis princips ir piemērojams vēl jo vairāk tad, ja attiecīgās atkāpes rezultātā tiek liegta vai ierobežota kādas no Savienības tiesību pamatbrīvībām izmantošana (skat. spriedumu *Arblade* u.c., C-369/96 un C-376/96, EU:C:1999:575, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 51 Tomēr ir jāatgādina par azartspēļu tiesiskā regulējuma īpašo raksturu, kas ir viena no jomām, kurās dalībvalstu starpā pastāv būtiskas atšķirības morāles, reliģijas un kultūras aspektos. Tā kā šis jautājums Eiropas Savienības līmenī nav saskaņots, šajās jomās katrai dalībvalstij pašai atbilstoši savai vērtību skalai ir jāizvērtē, kas vajadzīgs attiecīgo interešu aizsardzībai, savukārt lietā, ko Tiesa izskata saskaņā ar LESD 267. pantu, identificēt, kādus mērķus patiesībā ir domāts sasniegt ar valsts tiesisko regulējumu, ir iesniedzējtiesas kompetencē (spriedums *Digibet* un *Albers*, EU:C:2014:1756, 24. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 52 Tāpēc šajā īpašajā jomā valsts iestādēm ir plaša rīcības brīvība, lai noteiktu patērētāju un sabiedriskās kārtības aizsardzībai vajadzīgās prasības, un, ja vien tiek ievēroti arī Tiesas judikatūrā noteiktie nosacījumi, katras dalībvalsts ziņā ir novērtēt, vai saistībā ar tās izvirzītajiem leģitīmajiem mērķiem ar spēlēm un derībām saistītās darbības ir vai nu pilnīgi, vai daļēji jāaizliedz vai arī tikai jāierobežo un tālab jāparedz vairāk vai mazāk stingra pārraudzības kārtība (skat. spriedumu *Digibet* un *Albers*, EU:C:2014:1756, 32. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 53 No tā izriet, ka šajā īpašajā kontekstā koncesiju sistēmas reorganizācija, pagaidu kārtā novienādojot derīguma termiņus, paredzot isāku jauno koncesiju derīguma termiņu nekā iepriekš piešķirto koncesiju derīguma termiņš, var palīdzēt atbilstoši sasniegt leģitīmos mērķus samazināt azartspēļu gadījumu skaitu vai apkarot ar šīm spēlēm saistīto noziedzību un var atbilst arī izvirzītajiem nosacījumiem par samērīgumu.
- 54 Ja izrādītos, ka nākotnē valsts iestādes vēlētos samazināt piešķirto koncesiju skaitu vai veikt stingrāku pārraudzību pār darbībām azartspēļu jomā, šādu pasākumu veikšana būtu atvieglota gadījumā, ja visas koncesijas būtu piešķirtas uz vienādu termiņu un beigtos vienā un tajā pašā laikā.
- 55 Ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 49. un 56. pants, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principi ir interpretējami tādējādi, ka tie pieļauj tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkoti, kuros ir paredzēts organizēt jaunu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā attiecībā uz koncesijām, kuru derīguma termiņš ir isāks nekā agrāk piešķirto koncesiju derīguma termiņš, ņemot vērā sistēmas reorganizāciju, pagaidu kārtā novienādojot koncesiju derīguma termiņus.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 56 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

LESD 49. un 56. pants, kā arī vienlīdzīgas attieksmes un efektivitātes principi ir interpretējami tādējādi, ka tie pieļauj tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā aplūkoti, kuros ir paredzēts organizēt jaunu uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu publiskā iepirkuma procedūrā attiecībā uz koncesijām, kuru derīguma termiņš ir isāks nekā agrāk piešķirto koncesiju derīguma termiņš, ņemot vērā sistēmas reorganizāciju, pagaidu kārtā novienādojot koncesiju derīguma termiņus.

[Paraksti]